

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

VII. De blasphemis & aleatoribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](#)

illa coērceamus, & horum, quæ se nunc primum effuerunt, antequam se corboarent, radices ipsas, si qua ratione possumus, amputemus. Cum igitur haud ita pridem in urbe nostra facta quadam emergeret hominum improbè eurosorum, qui quæcunque de publicis, privatisque negotiis, vel aliunde rimari possunt, vel ipsi etiam pro sua libidine communicantur, domi foris que facta, infœcta, vera, falsa, nullo discriminé proponunt, recipiunt, & scriptitant, ita ut ejus rei jam artem quasi quandam instiuent, ac plerique eorum, etiam vili mercedula conduci, harum rerum commentatores ex falsis plerunque vulgi rumoribus, in certo auctore collectos, huc illuc militent, aut etiam tanquam primum ex urbe ad diversa loca missos, deinde iisdem illis ex locis in urbem remissos circumferant, ac vendent, quibus non tantum de pratiensi arbitratu suo nugantur, sed etiam quid ex hac aut illare eventurum sit stolidè vaticinantur. Nos, qui & facile proprieum, & rerum experimentis edotti sumus, quæ, quantæ, mala ex eo proveniant, cum & sapimus sparguntur falla pro veris, seu directe, seu oblique, ac quodammodo quasi colore qualiter multorum existimatio & fama violatur: his ac talibus incommodis occurre & cipientes, hujus confititionis auctoritate prohibemus. Nos, qui in poëtum tales commentarios conficeremus, neve ab aliis confessos recipere, describere, spargere, aut ad alios mittere audeamus. Qui horum quid fecerit, ipso facta perpetua ignominia nota affectus, fini illa sp̄e venia ad tritemes perpetuò aut ad tempus pro criminis admitti qualitate damnetur. Romæ Cal. Septemb. 1572.

405

TITVLVS VI. DE SACRILEGIS.

Sixtus IV.

Sacriligi rei sunt quæ res sacras è templis surripiunt, ut eas conservant ad prophano usus.

CAP. I.

Cum provida sanctorum Patrum decretæ eos sacrilegios esse diffinant, ita Ecclesiæ & loca sacra altilium dedicata deviant, ipsorumq; diripiunt ornamenti, sicut & illos qui de sacro lacrum ausei impia temeritate præsumunt, parici utrumq; flagitium ac dupli poena coequent, decet merito nos, cui Ecclesiæ omnium cura dispositione superna, commissa est, pro detestatione tanti crimini a proq; statu prospero, venustate, & decoro ipsarum Ecclesiæ, in sua decencia debite conservandis, omni vigilancia & attentione curare, ne perversum crecent malitia, eadem Ecclesiæ & facera Dei templo, precipue almae urbis, nostro conspicui anteposita, suis nudentur ornatisbus, & hujus sceleris nequiflui patratores debitam recipient ultionem. Sanè fide dignorum relatis, non fine admiratione, ad nostrum perenni auditum, quod nonnulli iniquitatis filii se inaniter Christianos esse profiteantur, & a quorum occulis Deitatem, & reverentia Christiana religionis abcellit, de Patriarchalibus, & aliis sacratissimis Ecclesiæ & basilicis dictæ urbis porphyreto, marmoreo, & alijs diversorum genetum & colorum lapides ad ipsarum usum, decorum, & ornatum depuratos aucto sacrilegio b abfuerant haecenus, & indies auferre, eosq; ad diversa loca per se vel alios aportare præsumunt, in gravem diuinæ maiestatis offendam, Ecclesiæ earundem deformitatem, detrumentumq; animarum suarum periculum

a. 14. quest. 4. c. si quis Gab. lib. 4. d. 11. Richard. lib. 4. d. 18. Sylvest. ver. sacrilegum. b. Sacrilegium appellat. cum res sacræ è loco sacro fuerint publicæ. Bar. in l. sacrilegi panam. ff. ad l. Iul. peculat. cuius panam jure civili capitulæ est, ita Bari. d. l. sacrilegi panam, in princip. ff.

& scandalum plurimorum. Nos igitur sacrilegorum impios & temerarios auctus hujusmodi, quantum nobis ex alto conceditur, reprimere cupientes, quamvis præmillorum occasione nonnullorum prædecessorum nostrorum sanctiones & prohibiciones variae emanaverint temporibus retroactis, quas (in eo duntaxat quod de Ecclesiæ & facrorum locorum ornamentis atque lapidibus antedictis minimè auferendis prohibent vel disponent, seu illos qui hujusmodi flagitiosissimos, ac penè in Christiano orbe inauditos excessus perpetrare, & in his sacrilegas manus injicere præsumperunt, excommunicationis sententia innodatus fore declarant) in suo robore volumen permanere, omnes & singulos cujuscunque dignitatis, status, gradus, ordinisvel conditionis fuerint, qui ex prædictis lapidib⁹, sive alijs ornamentis earundem Ecclesiæ sive basilicarum dictæ urbis habuerint, aut in futripiendo, servando, & retinendo auxilium præstinent, vel favorem, nisi à die habita præsentum literarum notitiae ea restituant cum effectu; scientes verò tevelent, & ad notitiam nostram saltem per minores penitentiarios nos deduci faciant, maiores excommunicationis sententia, à qua (nisi in mortis articulo, & debita satisfactione prævia), à nullo praterquam à Romano Pontifice absolviti, irrestitos esse; Ecclesiæ verò & loca alias quorum usibus & ornatui illa deputata fuerint, aut forsan (quod abfit) deputari contigerit in futurum, tamdiu Ecclesiæ interdico subjaceat, quādū ad loca unde prius ablata fuere, absque diminutione aliqua fuerint reportata, harum serie declaramus. Et insuper quicquid sua salutis immemor sacrilegii crimen hujusmodi committere præsumperit in futurum, ultra censuras prædictas, Ecclesiæ sive basilice, à qua lapides & ornamenta hujusmodi abfuerint, medium libram auri pro recompensa sibi irrogare injuria absque diminutione aliqua solvere teneatur. Rom. 7. Id. April. 1470.

TITVLVS VII. DE BLASPHEMIS ET ALEATORIBUS.

Iulius Tertius.

Præstantes causa misericordiarum iniquæ artis execrandæ sunt blasphemia, panis & sacerdotis vindicanda, quo segnus in divinis nominis injurias tolerantur.

CAP. I.

In multis depravatis moribus, vitiosisque consuetudinibus, quæ in nostram hanc aliam urbem properat eius amplitudinem, magnumq; advenarum undiq; in eam concursum, simul cum pluribus eximiisque virtutibus, atque egregiis vera pietatis exemplis irreperunt, ad quas nos tollendas & extirpandas, omnem aciem mentis & cogitationis nostra intendim⁹, nihil est quod animum nostrum magis exulceret & confodiat, quam botribilis atque impia & Christianis auribus intolerabilis, divini nomini blasphemia. Cū audimus sacratissimum, Dei & Iesu Christi Domini nostri nomen, quod super omnem nomen cœlestia venerantur, terrena adorant, inferna contremiscunt (quod ne temere quidem à quippe in properat ejus sublimitatem ac majestatem usurpanum sit) passim pravorum effectorumque hominum vocibus scindi, unaq; cum ejus sanctissime & immaculatissima genetricis, & venerabilium sanctorum, & amicorum ipsius summæ Dei nomine defensandis blasphemias maledictissimæ lacerari, ut minimè mirandum sit, si à Christianis populis in tantis calamitatibus constitutis, divina iracundia flagella non amoveantur: propterea quod juxta sapientiam dictum, A viri multum jurantis domo, non discedet plaga. Quare nos hujusmodi execrandum abutum simil cum ceteris omnibus, quantum cum eisdem Dei adjutorio fieri poterit, extirpare volentes, ut

RR 5

hanc ipsam urbem domicilium ac sedem Spiritus Sancti, omnibus in quinque mundatam ac purgatam. Domino Deo per omnia placentem habeamus, in hunc qui sequitur modum, quoad prefatum horrendum blasphemiam crimen, motu proprio, ex certa nostra scientia & voluntate, invocata Dei omnipotenti justitia, decernimus, statuimus & ordinamus, blasphemantes scilicet Deum Patrem omnipotentem, vel ejus filium unigenitum Dominum & Redemptorem nostrum Iesum Christum, seu Spiritum Sanctum, particulariter & explicitè, vel generaliter & implicite, attribuendo divine maiestati, quæ illi minime convenient, vel removendo quæ eam decent, primò convicti, si divites fuerint, compellantur ad solendum scuta auri quadranginta, si vero pauperes, solvant decem, quæ si nequeant numerare, luant in corpore. Secunda vice convicti nobilibus, sive divitiis sive pauperibus, duplicitur pena pecuniaria proportionabiliter ad primam hujusmodi multatam. Atque insuper incurvant infamiam, & inhabilitatem ad beneficia quæcumque, ad gradus, dignitates, & honores obtinendos. Vilibus convicti perfodiatur lingua. Tertia vice convicti nobilibus, tam divitiis quam pauperibus, triplicetur pena pecuniaria respectiva ut supradictum. Vterius sint ipso iure priva beneficis Ecclesiasticis, & officiis quibuscunque, dignitatibus, titulis, magistratibus, honoribus, sint intestabiles tam actives quam passives. Sint inhabiles ad ferendum testimonium. Sint banniti publicè per triennium ab urbe. Vilibus imponatur fustigatio aut deportatio ad tritemper triennium, & exulet perpetuo. Idem servetur contra blasphemantes ipsius Domini nostri Iesu Christi matrem beatissimam semper virginem Mariam. Blasphemi in sanctos vel sanctas, Dei, corriganter severe arbitrio DD. judicium, habita ratione qualitatis & gravitatis criminis, cum ceteris circumstantiis jure attendendis. Volumus autem & statuimus, ut omnes poenæ exigenda applicentur tantummodo sustentatione orphorum utriusque sexus catechumenorum & puerarum, iudices vero tam horrendi & impii criminis deputamus & instituimus RR. DD. Inquisidores nostros generales, quos volumus posse addere præstitutis poenis, & maximè in corpore, si modus blasphemiarum ob gravitatem, impietatem, vel malitiam, id exposcat. Partes eorundem DD. Judicium erunt, declarare, si dubium occurrat, qui nobiles, qui plebei, qui divites, qui pauperes sunt habendi. Rom. Cal. Febr. 1554.

Leo Decimus, ex Concilio Lateran.

Tene blasphematorum, cuiusunque generi, ordinis & qualitatis.

CAP. II.

Adabolendam execrabilem blasphemiam, quæ in maximum divini nomini & sanctorum contemptum supra modum invaluit, statuimus & ordinamus, ut quisunque Deo palam seu publicè maledixerit, contumeliosusque ac obscenus verbis, Dominum nostrum Iesum Christum, vel gloriosam virginem Mariam ejus genitricem exprefse blasphemaverit, si munus publicum, jurisdictionemque gesserit, perdat emolumenum trium annorum, pro prima & secunda vice, dicitri officii. Si tertio deliquerit illo eo ipso privatus existat. Si clericus vel Sacerdos fuerit, eo ipso quod de delicto hujusmodi fuerit convictus, etiam beneficiorum quæcumque habuerit fructibus, applicandis ut infra, unius anni mulctetur & hoc si pro prima vice, quæ blasphematus ita deliquerit. Pro secunda vero si ita deliquerit, & convictus fuerit, si unicum habuerit beneficium, eo privetur, si autem plura, quod ordinarius maluerit, id amittere cogatur. Quod si tertio ejus sceleris arguatur, & convincatur, dignitatibus ac beneficiis omnibus quæcumque habuerit, eo ipso privatus existat, ad eaque ulterius retinenda inhabilis reddatur, eaque libere imperatri & conferti

possint. Laicus vero blasphemus, si nobilis fuerit, per vigintiquinque ducatorum mulctetur, & postea in urbe applicandorum, & alii, ut isti antea pro tercio nobilitatem perda. Si vero quilibet ac plebeius fuerit, in carcere detinatur. Quodlibet duas vices publicè blasphemus detinatur, hinc mitra infami per integrum diem ante fates ecclesie principalis mitratus stare cogatur. Si vero plus res, vel ad tritemper damnetur, ad iudicis deputatum. In foro autem conscientie, nemo blasphemus, absquegravissima penitentia, leviter confunditur, arbitrio iuncta, possit absolviri. Qui vero sibi aliquos blasphemaverit, arbitrio judicis tamen pernarium habitur, mittus aliquanto punius volumus. Statuimus etiam ut seculares judges, qui contra tales blasphemias convictos non animadverserent, eoque illi poenis minimè afficerent, quantum in eis fuerit, qui eidem sceleri obnoxii, eisdem quoque penis submittantur. Qui vero in illis inquirendis poneantur arbitres & severi fuerint, pro qualibet vice decem agros indulgentiam consequantur, & tertiam partem multa pecuniarie habent. Quicunque vero blasphemorum audierint, eum verbis acriter objurare tenentur, & periculum sum id fieri posse contingit, teneat defere, vel notificare apud judicem. Ecclesiastica secularem intra triennium debeat. Quod si plenum blasphemantem simul audiuerint, singulare curae teneantur, nisi forte omnes converuantur, etiam pro cunctis, tali fungatur officio. Quos omnes ratione sanctæ obedientie horramur & monemus in omnibus, ut pro divini nominis honore ac reverentia in omnibus, ac ceteris præmissis omnibus leviori, exactius exequi mandent ac faciant, uberrimam ab ipso Deo tam boni operis ac pii meritorum habitudinem. Jam leaque annorum decem indulgentiam ad apostolicam sedem consequantur, cum tertia parte multa, quæ oī blasphemus pletatur, quoniam tale ictus penitentia teneat. Quam quidem indulgentiam & tempus triennium multa partem, accusatori blasphemie conseruent, similius concedi & assignari volumus, si ipsi contra hujusmodi blasphemias per facta causas expressis, nihilominus in suo roboce manentes.

TITULUS VII.

DE HOMICIDIS ET MANNITIS.

Pius Secundus.

Tene homicidiarum, & eorum factarum.

CAP. I.

Ad retinendas infelicitates negligitorum, si tenuis publica discipline lentiter, coram ad personam perniciatis periculosius in aliis derivatur, proper quod ad præfidentis officium pertinet, talen adhibere iudicium, minima puniari, & committendogum in posterum intercedere, adiacit. Cum autem ad audentium nostrum pervenerit, quod à certis annis circa, in nostris & Ecclesiæ Romanis terris, locis, & tenimentis, nobis & Ecclesiæ prædictæ mediatè & immediate subiectis, quā plura, quādūcūt etiam ex leviibus causis, communia esse repetitam homicidiam, fitque inter alia crimen homicidiū perniciens & detestabile, debetque luxa canonicas functiones quæ animadversione puniri, tantoque severius puniendus exirpandum, quanto manifestius cognoscimus, quæ ei eo ut plurimum scandala & mala pluma subsequuntur. Cipientes idcirco ex debito pastorali offici, quod in-